

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 30. august 2017 af Østre Landsrets 3. afdeling
(landsdommerne Ejler Bruun, Anne Birgitte Fisker og Brit Frimann (kst.)).

3. afd. nr. B-2671-16:

Socialpædagogernes Landsforbund
som mandatar for

A

(advokat Søren Kjær Jensen)

mod

Erstatningsnævnet

(Ka. v/advokat Sanne H. Christensen)

Næstved Rets dom af 19. oktober 2016 (BS 23-1322/2015) er anket af Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for A med påstand om, at Erstatningsnævnet tilpligtes at anerkende, at der er grundlag for at dispensere for betingelsen i offererstatningsansvarslovens § 10 om politianmeldelse af den tilskadekomst, der overgik A den 9. januar 2012.

Erstatningsnævnet har påstået frifindelse, subsidiært stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Af Retningslinjer for Forebyggelse og håndtering af konflikter på psykiatriområdet i Region
on , der efter det oplyste var gældende på A arbejdsplads den 9.
januar 2012, fremgår blandt andet:

”1) Formål

Retningslinje vedrørende forebyggelse og håndtering af konflikter for Psykiatrien Region er udarbejdet i fællesskab af ledelse og medarbejdere i psykiatrien med det formål at:

...

- Skabe klarhed over hvilke opgaver der skal løses i forbindelse med konkrete hændelser og vedr. forebyggende tiltag, og hvordan ansvarsfordelingen er.
- Udbrede viden om centrale problemstillinger, og give vejledning til hvordan man mest hensigtsmæssigt løser opgaverne på området, herunder hvordan man skal forholde sig ved bestemte hændelser.

...

Krisehåndteringsplan

En krisehåndteringsplan beskriver hvad der skal ske, og hvem der skal gøre hvad, for at give den nødvendige interne professionelle hjælp til personale og patienter ved voldsomme situationer:

Der skal i hver afdeling/distrikt være udarbejdet en lokal tilpasset krisehåndteringsplan, der beskriver hvordan man forholder sig:

- over for skaderamte
- over for patienten
- over for vidner og øvrige personale, herunder hvordan disse inddrages i drøftelser om hvad der er foregået

Planen skal beskrive hvornår og i hvilke tilfælde hver enkelt del af planen tages i anvendelse, og hvem der træffer beslutningen herom.

Det skal således beskrives hvilke dele af planen der iværksættes ved enhver voldsepisode, og hvilke dele der iværksættes ved særlige voldsomme hændelser.

Afdelingens/distriktets krisehåndteringsplan skal som minimum indeholde beskrivelse af:

- kollektiv debriefing, herunder formål, fremgangsmåde og spilleregler
- kriterier for akut og for planlagt debriefing
- samtale med egen leder efter en hændelse

...

- hvilke personer der skal kontaktes ved hvilke hændelser

...

I planen beskrives fgl. punkter vedr. efterbehandling af voldsomme hændelser:

- evaluering af hændelser og de tiltag der blev taget i anvendelse
- udarbejdelse af forløbsbeskrivelser til brug ved politianmeldelser
- udarbejdelse af arbejdsskaderegistreringer

...

3.6) Politianmeldelser

Vold og trusler udøvet af patient eller pårørende over for ansatte i psykiatrien anmeldes til politiet.

Vold er defineret i afsnit 6, og skal anmeldes til politiet, når enten skadelidte, arbejdsmiljøgruppen eller ledelsen i den afdeling/afsnit/team hvor volden udøves, anser den for anmeldeberettiget.

Til dette brug sørger arbejdsmiljøgruppen i det afsnit hvor skaden er sket for at der udarbejdes en beskrivelse af hændelsen.

Beskrivelsen skal indeholde navn og CPR-nr. på patienten, skadelidte og vidner.

Beskrivelsen sendes til distrikt-/afdelingsledelsen der anmelder til politiet pr. brev, vedlagt den fremsendte skrivelse.

I øvrigt gælder fgl. principielle forhold:

Enhver, herunder skadelidte, har ret til at foretage politianmeldelse.

...

6) Definitioner/Søgeord

Vold:

Det betragtes som vold, hvis en medarbejder udsættes for fysisk overlast eller trusler herom, grove verbale eller nonverbale krænkelser eller systematisk fornedrelse.

Der er tale om vold uanset om skadevolder er bevidst om handlingens karakter eller ej. ”

Den 18. januar 2012 indsendte A arbejdsgiver til Arbejdsskadestyrelsen en anmeldelse af arbejdsulykke vedrørende hændelsen den 9. januar 2012. Af anmeldelsen fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af forløbet

Patient kommer pludselig ind på kontoret og overfalder skadelidte (SK) ved at tage fat i SK's T-shirt og trækker SK ud på gangen og skubber voldsomt SK ned ad gangen og henimod køkkenet.

SK prøver at tale patienten til ro, men uden held.

Patienten bliver tiltagende voldsom og prøver at rive t-shirten af SK.

Patienten er så voldsom at inden SK får kaldt alarm for hjælp er det lykkedes patienten at rive både SK's t-shirt og trøje i stykker.

Da tililende kollegaer når frem, har patienten fået fat omkring SK's hals med kvælertag.

Det lykkedes at få patienten til at give slip, da der kommer mere personale, som afleder patienten. Skader på huden omkring halsen i form af hudafskrabning og ridser. Ømhed i nakke og skulder. Kontakt til skadestuen for udredning af nakkeømhed. Her observeres skadelidte i 16-18 timer. Næste dag kontaktes egen læge, idet skadelidte stadig har smerter i nakken og i hovedet. Skadelidte indlægges på sygehus til røntgen og scanning for yderligere udredning af smer-

ter i nakken og hovedpine. Efter episoden havde skadelidte en samtale med afdelingens læge. Der er taget kontakt til politiet for anmeldelse af voldsituationen.

Årsagskategori Fysisk vold og psykisk vold”

Den 23. januar 2012 anmeldte B, afdelingsleder, geronto-psykiatrisk afdeling, hændelsen til politiet. Af anmeldelsesrapporten fremgår under overskriften ”sagens genstand” ”Fou overfaldet af patient. Fou indlagt på Næstved skadestue – neurologisk afdeling”. Det fremgår, at A på anmeldelsestidspunktet var indlagt på Næstved Sygehus. I anmeldelsesrapporten er anført blandt andet:

”Se vedlagte anmeldelse om arbejdsulykke for hændelsesforløb”.

Af politirapport af 26. januar 2012 fremgår blandt andet:

”[Afdelingssygeplejerske] C oplyste på forespørgsel, at sagens person D er diagnosticeret Alzheimers dement og pt. indlagt på afd. . D er indlagt på stedet, at da han som følge af sin sygdom kan være meget aggressiv og voldelig i sin udtryksform.

D er ikke selv bevidst om sin adfærd, som han ikke kan kontrollere. Når D bliver vred eller voldelig er det således med afsæt i hans sygdom og ikke en bevidst handling rettet mod en bestemt person.

C tilføjede hertil, at overfaldet mod A var et eksempel herpå. D kan i dag ikke huske noget fra overfaldet.

C tilføjede videre, at D er så præget af sin sygdom, at en afhøring af D ikke ville give nogen mening.

Direkte adspurgt bekræftede C, at anmeldelsen af overfaldet udelukkende var foretaget med henblik på at få sagen registreret hos politiet til brug for A anmeldelse til forsikringen. Formålet var således ikke, at starte en straffesag mod D.

C blev herefter gjort bekendt med, at politiet herefter ikke forventede at foretage yderligere i sagen, hvilket C var fuldt ud indforstået i.”

Af speciallægeerklæring af 20. februar 2013 fra speciallæge i neuromedicin, ledende overlæge Helmer B. Pedersen, fremgår blandt andet:

”På anmodning fra Arbejdsskadestyrelsen fremsendes hermed speciallægeerklæring på ovennævnte klient. Klienten er mig bekendt fra tidligere, nemlig fra

hans indlæggelse i neurologisk afdeling, Næstved sygehus i dagene 11.01.12 – 12.01.12 og 18.01.12 – 23.01.12.

...

HISTORIE

Tilskadekomst

Klienten var den 09.01.12, kl. 10.00 på arbejde som pædagog ved den lukkede geronto-psykiatriske afdeling (afsnit) på ved . Sad stille og roligt på sit kontor efter at have lukket en håndværker ud, der havde været inde for at reparere en lampe, der var itu. Dette havde skabt en del uro i afdelingen, hvorfor klienten havde set sig nødsaget til at bede håndværkeren om at gå ud af afdelingen igen. Ca. et kvarter efter mødte en patient – en mand midt i 50'erne med svær Alzheimers sygdom – op på kontoret for at meddele sig til klienten. Patienten var ene patient ”i skærm” på det lukkede afsnit. Patienten havde meget lidt sprog og kunne kun meddele sig med non-verbalt sprog. Var på dette tidspunkt under udtrapning af sin antipsykotiske medicin og gik rast-løst og utålmodigt frem og tilbage på gangen. Havde øjensynligt fået det psykisk dårligt efter at håndværkeren havde været på besøg i afdelingen og ville nu have klientens opmærksomhed. Søgte at meddele sig med et voldsomt non-verbalt sprog. Klienten rejste sig og gik ud af kontoret med patienten bag sig. Pludselig tog patienten bagfra fat i nakken på klientens tykke sweatshirt med hætte og T-shirt for at skubbe på klienten. Klienten søgte at holde fast i dørkarmen og vende sig om for at få fat i patientens ene arm.

Patienten tog så i stedet fat om halsen på klienten, som blev ”revet ud af kontoret” og skiftevis skubbet og kastet fra side til side henad gangen mod køkkenet. Det hele gik så stærkt, at klienten ikke kunne nå at få trykket på alarmen. Patienten greb fat i nakken og kraven på sweatshirten, som gik itu og gav sig til at slå på klienten. Klienten fik vendt sig om og kom til at stå ansigt til ansigt med patienten. Patienten fik nu fat forfra i klientens halsåbning og ruskede ham kraftigt frem og tilbage. Søgte at vride klientens ene arm om og gik amok. Klienten blev herefter skubbet flere gange fra side til side inden han endte mod bagvæggen i gangen. Det lykkedes heller ikke klienten at få fat i sin nøgle og han kunne heller ikke komme ud og væk fra patienten. Blev rusket 3 – 4 gange voldsomt og mærkede et ”knæk” i nakken.

Klienten blev klar over at ”nu er det nu” og det lykkedes ham at få trykket på alarmen, men samtidig fik patienten fat om halsen på klienten og fik klemt så meget til at klienten mistede bevidstheden i få sekunder og kom til at ligge halvt nede på gulvet.

Tililende fra de øvrige afdelinger stod nu i døren og kiggede på hvad der skete samtidig med at de søgte at aflede patientens opmærksomhed. Et lægehold fra den psykiatriske skadestue kom til da der også var blevet trykket ”hjertestop” (lægeholdet gik igen, da der syntes at være kontrol over situationen).

Patienten blev nu i vildrede da der blev kaldt på ham og slap sit greb, hvorefter han gik over til de øvrige personaler. Klienten selv gik efterfølgende ind på kontoret for at sunde sig. Imidlertid vendte patienten tilbage, hvorfor klienten trak sig ud af ”skærmen” og søgte tilflugt i konferencelokalet. Efter at have sundet sig valgte klienten efter ½ times tid at tage til skadestuen på Slagelse sygehus, som lå tættest på hjemmet. Havde hovedpine og summende fornemmelse i venstre arm, hånd og fingre samt var øm på venstre side af halsen, hvor

han havde en hudafskrabning (der foreligger ingen oplysninger herfra i sagsakterne). Efter endt undersøgelse blev klienten sendt hjem sidst på eftermiddagen.

...

Sociale forhold

...

Klienten har siden tilskadekomsten været *langtidssygemeldt* og er blevet opsagt per 15.11.12. Er fortsat sygemeldt og mener ikke selv at kunne passe et job, idet han "hurtigt vil brænde af".

...

Konklusion

Denne 39-årige mand har fortsat sine markante, emotionelt belastende bevæge- og arbejdshæmmende samt erhvervshindrende smertefølger samt kognitive mén efter det voldsomme overfald i sin tid, hvorunder klienten kortvarigt var uden bevidsthed. Har stadig behov for analgetisk behandling. Er fortsat langtidssygemeldt. Der er tydelig årsagssammenhæng mellem den anmeldte skade og de anførte gener. Denne tilstand vil jeg vurdere til at være stationær og varig. Klienten er opsagt fra sit arbejde og er meget frustreret over sin ændrede livssituation samt bekymret for om han overhovedet magter at komme tilbage i arbejde igen. Det er min opfattelse, at klienten med sin samlede symptomatologi af hovedpine og bevægeapparatssmerter, emotionel og kognitive forstyrrelser fremover ikke vil kunne genoptage sit arbejde i psykiatrien ved en lukket, sikret afdeling som klienten siden sin afsluttede uddannelse som pædagog i 2009 har arbejdet ved. Herudover finder jeg det overordentlig tvivlsomt om klienten vil kunne fungere i en erhvervssituation med den store mængde smertestillende medicin, han dagligt er nødt til at indtage."

Den 16. april 2013 indgav A en ansøgning om erstatning til Erstatningsnævnet, der den 4. december 2013 foreløbig afslog ansøgningen og henviste A til at søge erstatningskravet dækket hos skadevolderens ansvarsforsikringsselskab.

Ved brev af 22. april 2014 til Socialpædagogernes Landsforbund afslog skadevolders ansvarsforsikringsselskab at yde erstatning under henvisning til, at der ikke forelå dokumentation for, at skadevolder på gerningstidspunktet manglede evnen til at handle fornuftsmæssigt, hvorfor forsikringsbetingelserne ikke var opfyldt. I brevet var anført blandt andet:

"Din generelle beskrivelse og vurdering af sikredes helbredstilstand er ikke i sig selv noget bevis eller en speciallægeerklæring.

Under normale forhold, anmeldes voldsepisoder til politiet og anklagemyndigheden foretager i den forbindelse straffesagen undersøgelser af skadevolders mentale sindstilstand i gerningsøjeblikket for at vurdere om skadevolder kan idømmes en almindelig dom eller en behandlingsdom.

Hvis denne voldsepisode har været anmeldt til politiet og anklagemyndigheden har fået foretaget en undersøgelse af sikredes mentale sindstilstand i gerningsøjeblikket, skal jeg bede dig om en kopi af denne mentale undersøgelse.

Hvis den sikrede er blevet dømt ved en domstol, skal jeg endvidere bede dig om at sende mig en kopi af akterne fra straffe sagen.

Hvis det ikke er anmeldt til politiet, skal jeg bede dig om at gøre rede for hvorfor det ikke er anmeldt.

På det foreliggende grundlag er der ikke nogen former for dokumentation for at den sikrede opfylder kriterierne til at være omfattet af undtagelsen i forsikringsvilkårene.”

Den 8. maj 2014 anmodede Socialpædagogernes Landsforbund på vegne af A Erstatningsnævnet om at genoptage sagen.

Af speciallægeerklæring af 9. september 2014 afgivet af speciallæge i psykiatri Rikke Bay-Hansen fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden, der har affødt aktuelle arbejdsskadesag

Undersøgte kan her til fulde genkende den meget detaljerede beskrivelse i speciallægeerklæringen ved Helmer B. Pedersen fra februar 2013.

...

Konklusion

...

Undersøgte har inden for en tidshorisont på 6 måneder efter overfaldet udviklet klassiske PTSD-symptomer og da også traumets karakter skønnes at kunne bære diagnosen, diagnosticeres han her med en posttraumatisk belastningsreaktion. Ydermere skønnes han at have udviklet en depressiv forstemningstilstand, nu ud over 2 år, hvorfor undersøgte endvidere gives diagnosen dystymi. Undersøgtes dystymi skønnes både at skulle ses i forhold til hans PTSD-sygdom og i forhold til den kroniske smerteproblematik som overfaldet har affødt. I forhold til undersøgtes fysiske sequelae efter ulykken henvises der til de somatiske sagsakter.

...

Undersøgtes prognose skønnes at være relativ dårlig. Han har haft sine PTSD-symptomer ud over 2 år og disse vurderes nu at have antaget en kronisk karakter. Ligeledes skønnes hans dystymi at være vedvarende, hvilket ligger i selve diagnosen, og undersøgtes angstsymptomer skønnes at kunne ses i sammenhæng med hans PTSD og må dermed også forventet at være vedvarende. Undersøgte skønnes at have et lavt funktionsniveau, der kun er foreneligt med at han kan foretage sig de mest basale ting i tilværelsen og få en hverdag til at fungere. Han har beskrevet at være vedvarende smertepåvirket, og hans energi og overskud er stærkt begrænset. Han kan evt. hjælpes med samtaler og mulig psykofarmakologisk behandling jf. ovenfor, men her kan der kun forventes en bedring, således at han vil kunne øge sit funktionsniveau i forhold til hjemlige aktiviteter og således at han på sigt evt. vil kunne mobilisere et overskud til

arbejdsskaderegistreringen med tilhørende hændelsesbeskrivelse blev udarbejdet.

Nævnet skal i den anledning henlede Deres opmærksomhed på, at for så vidt angår voldelige eller trusselagtige situationer inden for plejesektoren og visse dele af behandlings- og undervisningssektoren for børn og unge mv. følger nævnet en henstilling i en betænkning, afgivet den 09-05-1985, tillæg B, sp. 1355, fra Folketingets Retsudvalg i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det fremgår af henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.

Nævnet skal videre bemærke, at det fremgår af speciallægeerklæringen af 20-02-2013, at Deres medlem efter tilskadekomsten var ved bevidsthed og selv kunne opsøge en skadestue, hvorfra han tog hjem senere samme eftermiddag."

Den 12. februar 2015 indsendte Socialpædagogernes Landsforbund A skriftlige bemærkninger til Erstatningsnævnet. Af A bemærkninger i mail af 5. februar 2015 til Socialpædagogernes Landsforbund fremgår blandt andet:

"Ja det er rigtigt at min afdelings leder var på besøg her hjemme efter ulykken, men jeg husker ikke datoen men det var et stykke tid efter ulykken men inden at anmeldelsen var sket. da jeg husker at dette ikke var sket. men også at afdelings psykolog var på besøg efter ulykken.

...

Det er også rigtigt at det kvalitets system man arbejdede efter på det tidspunkt indholdt retnings linjer for og hvordan en afdeling skulle anmelde en patient, som var at afdelings lederen skulle anmode ledelsen i rådet om tilladelse til anmeldelsen som så kom fra regionsrådet til afdelings lederen."

Ved afgørelse af 18. marts 2015 fastsatte Arbejdsskadestyrelsen A varige mén til 28 % svarende til en godtgørelse på i alt 232.400 kr.

Den 27. marts 2015 traf Erstatningsnævnet afgørelse i sagen. Af afgørelsen fremgår blandt andet:

"Erstatningsnævnet har besluttet at afslå Deres medlems ansøgning, fordi forholdet ikke er anmeldt til politiet inden 72 timer.

Efter § 10, stk. 1, i offererstatningsloven er det en betingelse for at få erstatning fra staten, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer. Nævnet kan dog se bort fra en senere politianmeldelse, hvis forholdene taler for det. Det følger af § 10, stk. 2, i samme lov.

For så vidt angår voldelige eller trusselsagtige situationer inden for plejesektoren og visse dele af behandlings- og undervisningssektoren for børn og unge mv. følger nævnet en henstilling i en betænkning, afgivet den 09-05-1985, Folketingstidende 1984-85, Tillæg B, sp. 1355, fra Folketingets Retsudvalg i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det fremgår af henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Det fremgår af sagen, at tilskadekomsten indtraf i forbindelse med Deres medlems arbejde på Ældrepsykiatrisk Afsnit på Psykiatrihospitalet i , som er en lukket geronto-psykiatrisk afdeling for ældre. Den 09-01-2012 kom en patient (skadevolder) ind på kontoret, hvor Deres medlem befandt sig, og overfaldt Deres medlem ved at tage fat i hans T-shirt, trække ham ud på gangen og skubbe ham voldsomt ned ad gangen og hen imod køkkenet. Skadevolder blev tiltagende voldsom og forsøgte at rive T-shirten af Deres medlem. Skadevolder fik revet Deres medlems T-shirt og trøje i stykker. Da Deres medlems tililende kollegaer nåede frem, havde skadevolder fået fat om Deres medlems hals med kvælertag. Det lykkedes at få skadevolder til at give slip ved, at kollegaerne fik afledet skadevolder. Deres medlem fik skader på huden omkring halsen i form af hudafskrabninger og ridser, ømhed i nakke og skulder, og blev indlagt til observation i 16-18 timer, idet Deres medlem havde nakkesmerter samt hovedpine.

Ifølge e-mail af 15-12-2014 fra arbejdsgiver, Region , , anmeldte arbejdsgiver ikke tilskadekomsten inden 72 timer, da anmeldelse til politiet forudsætter, at hændelsesforløbet er udførligt beskrevet, og da Deres medlem ikke var til stede i afdelingen, var det vanskeligt at overholde fristen på 72 timer. Der er ifølge arbejdsgiver ikke i afdelingen en fast procedure for sagsgangen ved politianmeldelser, så der gik nogen tid, før arbejdsskaderegistreringen med tilhørende hændelsesbeskrivelse blev udarbejdet. Arbejdsgiver har i e-mailen bekræftet, at det er korrekt, at Deres medlem havde anmodet om, at der skete politianmeldelse.

De og Deres medlem har i e-mail af 12-02-2015 med bilag oplyst blandt andet, at baggrunden for den sene politianmeldelse er, at hvis en patient på afdelingen, hvor Deres medlem arbejdede, skulle politianmeldes, skulle afdelingslederen anmode ledelsen i Regionsrådet om tilladelse til anmeldelsen, som Regionsrådet herefter meddelte til afdelingslederen.

Der er ikke fra arbejdsgivers side oplyst om konkrete, individuelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller episoden den 09-01-2012, som skulle tale imod en rettidig politianmeldelse.

Nævnet har lagt vægt på, at Deres medlem selv kunne have anmeldt forholdet til politiet rettidigt, og at der ikke er oplysninger i sagen, som dokumenterer, at han ikke var i stand hertil inden de første 72 timer efter skaden.

Arbejdsgivers bemærkninger til den sene anmeldelse kan ikke føre til et andet resultat. Det er således uden betydning, at Deres medlem bad arbejdsgiveren om at politianmelde hændelsen, og at det var arbejdsgiveren og ikke Deres medlem, som anmeldte forholdet for sent, idet Deres medlem i den henseende identificeres med arbejdsgiveren.

Nævnet finder således ikke, at der er forhold, der taler for, at der ses bort fra den sene anmeldelse, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2.”

Efter modtagelse af stævningssudkast fastholdt Erstatningsnævnet ved brev af 27. juli 2015 sin afgørelse af 27. marts 2015. Af brevet fremgår blandt andet:

”Nævnet har gennemgået sagen igen. Nævnet har besluttet at fastholde sin afgørelse af 27-03-2015 med den samme begrundelse, som står i afgørelsen.

Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at De ikke er fremkommet med nye oplysninger vedrørende den konkrete sag, herunder hensynene bag den sene politianmeldelse.”

Forklaringer

Der er for landsretten afgivet supplerende forklaring af A . Der er endvidere afgivet forklaring af B

 A har forklaret blandt andet, at der ikke var mellem 10 og 15 personer på ”skærmen” som angivet i byrettens gengivelse af hans forklaring. Det var alene D , som var til stede i ”skærmen”, der betyder, at man er afskærmet fra andre patienter på afdelingen. Umiddelbart efter overfaldet udfyldte han sammen med en sikkerhedsrepræsentant på en pc et skema med en beskrivelse af hændelsesforløbet.

Han talte med B samme dag, efter at overfaldet var sket. Da han havde talt med akutsygeplejersken, gik han ind på kontoret og sagde, at han kørte hjem. Han og Bjarne aftalte, at der skulle politianmeldes. Sikkerhedsrepræsentanten ville sørge for politianmeldelsen. Han var først på skadestuen, derefter hjemme, men blev så indlagt. Under denne indlæggelse sagde en sygeplejerske til ham, at han skulle sørge for at få overfaldet politianmeldt. Han forsikrede hende om, at hans afdelingschef og ledelse havde styr på det. Alligevel blev han urolig og kontaktede B og fik at vide, at politianmeldelse var foretaget. Han blev ikke efter den 9. januar 2012 af sin arbejdsgiver anmodet om yderligere oplysninger om overfaldet. Sikkerhedsrepræsentanten havde forsikret ham om, at de nok skulle beskrive det skete i anmeldelsen. B besøgte ham 3-4 gange i løbet af de første

måneder efter overfaldet, dog ikke i de første to uger. Under et besøg sagde B, at politianmeldelse var sket. Han fandt senere ud af, at dette ikke var tilfældet.

Bemærkningen i hans mail af 5. februar 2015 om retningslinjer, hvorefter Regionsrådet skulle give tilladelse til en politianmeldelse, beroede på en oplysning, som han havde fået i årene efter skaden. Han husker ikke, hvem der havde fortalt ham det.

Hans situation er ikke ændret i forhold til det, der er angivet i speciallægeerklæringerne. Han modtager nu erstatning for tab af erhvervsevne på 80 %, svarende til ca. 19.000 kr. pr. måned. Der er ikke udsigt til, at han kommer tilbage på arbejdsmarkedet.

B har forklaret blandt andet, at han i 2012 var afdelingsleder på A arbejdsplads. Han var A leder og talte med ham den 9. januar 2012 efter overfaldet. De talte om, hvad de skulle gøre. A fortalte, hvad der var sket. De talte ikke om politianmeldelse. A kom på skadesstuen samme dag, tog hjem og blev senere indlagt igen. Han talte telefonisk med A, mens han var indlagt. A ville gerne have overfaldet politianmeldt. Han sagde vistnok til A, at han gerne ville have en beskrivelse af ”forforløbet”. A havde det dog dårligt, og det måtte derfor vente. De talte ikke om, hvornår der skulle ske politianmeldelse. Senere talte han flere gange i telefon med A. Han syntes, at det var svært at tale om sagen over telefonen og spurgte, om han måtte besøge A. Han har alene besøgt A én gang. Han fik aldrig en beskrivelse af ”forforløbet”. Han har ikke fortalt A, at der var politianmeldt, før der var indgivet en anmeldelse. Han var hjemme hos A efter, at der var indgivet politianmeldelse.

Når det i anmeldelsen til Arbejdsskadestyrelsen af 18. januar 2012 er anført, at der er taget kontakt til politiet, er det en fejl. Det er sikkerhedsrepræsentanten, der har udfyldt anmeldelsesblanketten. Det har fra starten været en aftale, at der skulle politianmeldes.

Den 9. januar 2012 havde han været afdelingsleder på arbejdspladsen i 2 år. Der var ikke udarbejdet en krisehåndteringsplan for arbejdspladsen. Han havde konkret aftalt med distriktsledelsen, at han skulle forestå politianmeldelse af episoden.

Fra 9. januar 2012 eller i hvert fald fra dagen efter var det klart, at der skulle ske politianmeldelse. Det var ham, der skulle sørge herfor. Det var ikke i spil, at der ikke

skulle ske en politianmeldelse. Der havde været et kulturskifte i psykiatrien, der betød, at der i langt videre omfang skulle indgives politianmeldelser af voldsepisoder. I dag foretages der altid politianmeldelse, når der er sket noget. Dette skyldes den større bevågenhed vedrørende mulighederne for erstatning til ofrene. I slutningen eller midten af 00'erne, hvor han blev informeret om kravet om hurtig politianmeldelse, havde han nogle drøftelser med politiet om, at det var svært at beskrive hændelserne tilstrækkeligt inden for fristen i erstatningsansvarsloven.

Han var ikke med til at udarbejde Region høringssvar af 15. december 2014.
Han har dog udtalt sig til F, Region ,, i forbindelse med en høring af regionen. Bemærkningen i mailen af 15. december 2014 om, at "Der er ikke i afdelingen en fast procedure for sagsgangen ved politianmeldelser" er ikke helt korrekt. I afdelingen var der fast procedure, men ikke i afsnittet. F må have ment afsnittet. Der var en fast procedure i afdelingen, dvs. en overordnet procedure. Men der var ikke en fast procedure på praksisniveau.

Der manglede oplysninger om optakten til hændelsen for, at der kunne ske politianmeldelse. Det var alene A, der kunne give disse oplysninger. Dette var årsagen til, at han udskød politianmeldelsen. Han prøvede at tale med A om "forforløbet", men det var ikke muligt at få de relevante oplysninger. Han indgav politianmeldelsen uden disse oplysninger den 23. januar 2013, hvor han fandt, at det ikke kunne vente længere. Han var bekendt med 72 timers reglen og ligeledes bekendt med, at Erstatningsnævnet gjorde visse undtagelser hertil. Han mente, at der var tale om et sådant særligt tilfælde, at Erstatningsnævnet ville gøre undtagelse til 72 timers reglen. Der var konkrete overvejelser om, at det ville være uheldigt med en politianmeldelse, idet en konfrontation med politiet ville kunne få D til at reagere meget kraftigt, uden at det kunne bidrage til noget som helst, da D ikke kunne huske noget. Det blev drøftet internt, at der skulle tages hensyn til D, hvis en politianmeldelse førte til en afhøring. Han må erkende, at det ikke står nogen steder, at der skal være en beskrivelse af "forforløbet", før politianmeldelse kan indgives. På denne afdeling var dette den første episode med politianmeldelse, han var involveret i.

Afdelingssygeplejerske C var hans souschef. Der var ingen mulighed for, at D kunne blive helbredt. Det var generelt afdelingsledelsen, der skulle stå for politianmeldelser. Dette kunne ske uden godkendelse fra overordnede.

Beskrivelsen af hændelsesforløbet i arbejdsskadeanmeldelsen af 18. januar 2012 stammer fra de oplysninger, som A gav ledelsen den 9. januar 2012.

Procedure

Socialpædagogisk Landsforbund som mandatar for A har gjort gældende, at genstanden for prøvelsen er de forhold, der har betydning for vurderingen af, om betingelserne i § 10, stk. 2, er opfyldt, og det derfor er urigtigt, når Byretten i sin afgørelse hjemviser, fordi dette ”så vidt ses ikke har været et forhold, som er indgået i Erstatningsnævnets vurdering af spørgsmålet om dispensation ... og da bevisførelsen herom ikke kan finde sted fra Domstolene uden at Erstatningsnævnet har forholdt sig hertil, ...”. Det forhold at Erstatningsnævnet således ikke i sin sagsbehandling nærmere har problematiseret disse forhold forud for afgørelsen, indebærer på ingen måde, at der ikke skal ske fuld prøvelse af, hvorvidt dispensationsbetingelserne er opfyldt. Det bemærkes i den forbindelse, at appellanten ikke har fastholdt den oprindeligt nedlagte påstand i stævningen om, at Erstatningsnævnet ”tilpligtes at anerkende, at den sagsøger den 9. januar 2012 overgåede tilskadekomst er omfattet af Voldsofferloven”, fordi nævnet alene har taget stilling til spørgsmålet om dispensationsbetingelserne (§ 10, stk. 2).

Når Erstatningsnævnet således i sit ankesvarskrift henviser til U.2015.2395 Ø, er dette udtryk for samme problematik, som ville være gældende, hvis appellanten havde opretholdt sin oprindelige påstand, nemlig at der ikke kan opnås dom for en påstand, der ikke er taget stilling til, hvorimod den af Erstatningsnævnet påberåbte dom, U.1996.1314 H, vedrører en situation, hvor der i loven vedrørende et dokumentationskrav udtrykkeligt var anført, at (krav på refusion fra Staten) bortfalder ”i det omfang, kassen ikke efter anmodning forelægger dokumentation”. En sådan overførelse af præmisserne i den omtalte dom på prøvelse af myndighedsafgørelser i almindelighed ville ganske og aldeles ændre på hidtidig praksis, jf. herunder U.2010.2952 H, hvor Højesteret ved vurderingen af, om der var grundlag for at dispensere fra en anmeldefrist, blandt andet lagde vægt på forklaringer afgivet for domstolene, efter at afgørelsen var indbragt.

Vedrørende betingelserne for at dispensere efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, er i forarbejderne til den oprindelige lovs indførelse udtrykkeligt angivet, at ”kravet [også kan] tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive

anmeldt fra anden side". Dette svarer også ganske til Erstatningsnævnets praksis gennem mange år, jf. Erstatningsnævnets årsberetning 1991, side 12-13, hvor Erstatningsnævnet så bort fra manglende rettidig politianmeldelse, hvor en nattevagt på Rigshospitalet var blevet overfaldet, fordi "nattevagten havde været af den sikre overbevisning, at anmeldelse vil blive foretaget enten af hospitalets sikkerhedsafdeling, ... eller af de to slotsbetjente, som havde vagt på overfaldstidspunktet". Appellanten, der på skadetidspunktet alene havde været ansat ca. 1½ måned, kendte ganske vist ikke de skriftlige retningslinjer om konflikthåndtering, herunder om politianmeldelse, som var udarbejdet vedrørende konflikter i psykiatrien, Region , men var dog klar over at "politianmeldelse skulle indgives af ledelsen og ikke af ham selv". Han måtte derfor naturligvis regne med, at der så rent faktisk skete (rettidig) politianmeldelse fra ledelsens side. Det må endvidere være ganske naturligt for en ansat i psykiatrien, at det er hans ledelse, der forestår det videre forløb i relation til politianmeldelse, og derfor også ledelsen, der i givet fald kan medinddrage de særlige hensyn, der måtte være til skadevolder, i forbindelse med selve politianmeldelsen. Det kan på ingen måde have betydning, om A selv måtte være af den opfattelse, at der skulle foretages en egentlig strafforfølgelse af skadevolder eller ej, da spørgsmålet om dispensation ikke kan være betinget af offerets ønske om egentlig strafferetlig forfølgning. A

ringede endvidere, jf. hans forklaring for byretten, et par dage efter, da han var indlagt og af en sygeplejerske blev gjort opmærksom på det væsentlige i at få hændelsen politianmeldt, direkte til " B for at få bekræftet, at det ville blive politianmeldt".

Betingelserne for at dispensere for rettidig politianmeldelse blev i 2001 gjort mere lempelige, således at formuleringen i stk. 2, "i særlige tilfælde", blev ændret til det gældende ordvalg: "hvis forholdene taler for det". Så meget desto mere taler derfor for, at der ses bort fra rettidig politianmeldelse, når de bærende hensyn bag ønsket om politianmeldelse i øvrigt er opfyldt, herunder tilfælde hvor "der ikke har været berettiget tvivl om, at der var tale om en overtrædelse af straffeloven, og hvor en tidligere anmeldelse må antages ikke at have gjort nogen forskel på politiets mulighed for at opklare sagen". Det bemærkes herved, at politiet efter at have modtaget oplysning fra afdelingssygeplejerske C om, at overfaldsmanden "kan i dag ikke huske noget fra overfaldet", og at han var så "præget af sin sygdom, at en afhøring ... ikke ville give nogen mening", udtrykkeligt tilkendegav at "politiet herefter ikke forventede at foretage yderligere i sagen ...".

Erstatningsnævnets praksis for at dispensere taler ligeledes for, at der i denne sag skal dispenseres, jf. herunder nævnets gengivelse af praksis i årsberetningen 2009 (side 22-23).

Skadevolderen er kendt. Hensynet bag krav om anmeldelse uden unødigt ophold er ”at øge politiets muligheder for at udfinde skadevolderen, således at staten kan søge regres hos skadevolder ...”. Der henvises endvidere til Nævnets gengivelse af praksis i årsberetning 2007 (side 18), hvor det angives, at ”hvis det på trods af sen anmeldelse lykkedes for politiet at identificere gerningsmanden, ser Nævnet i almindelighed bort fra, at anmeldelsen ikke er indgivet uden unødigt ophold ...”.

Hertil kommer, at de særlige hensyn, der gælder ved plejepersonalets tilskadekomst, pædagoghensyn, selv efter ændringen af Nævnets praksis vedrørende disse plejemæssige og pædagogiske hensyn, taler for, at der i nærværende sag kunne ses bort fra politianmeldelse. Omstændighederne, herunder at der er tale om en arbejdsskade, og at denne efterfølgende er beskrevet og belyst, indebærer, at der netop er sket bevissikring, og at det alene beror på politiets beslutning, at der ikke blev foretaget yderligere i sagen.

Særligt vedrørende A forklaringer om, hvornår der blev anmodet om politianmeldelse, bemærkes, at det ikke er korrekt, når byretten udlægger forklaringerne således, at der er tale om divergerende forklaringer. A har således ifølge sin egen forklaring to gange indenfor 72 timer bedt om anmeldelse og derudover – efter 72 timer – fået oplyst, at der var sket politianmeldelse, hvorfor der er tale om i alt tre henvendelser om politianmeldelse.

Vedrørende sagsomkostninger er det gjort gældende, at der bør fastsættes omkostninger i overensstemmelse med sagens værdi, der ved sagens anlæg var angivet til at udgøre ca. 300.000 kr. Det har været nødvendigt for appellanten at anlægge retssag, hvad enten resultatet af sagen måtte blive, at sagen hjemvises med henblik på yderligere bevisvurdering, eller at appellanten får medhold i, at der er grundlag for at dispensere fra fristen om rettidig politianmeldelse.

Erstatningsnævnet har gjort gældende, at erstatning efter loven bl.a. er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 1. Af forarbejderne til denne bestemmelse (forslag til Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser af 15. januar 1976) fremgår: ”Det er som hovedregel en forudsætning for tilkendelse af erstatning, at forbrydelsen er anmeldt til politiet. Erstatning vil også kunne ydes i tilfælde, hvor gerningsmanden er ukendt, er under 15 år eller er utilreg-

nelig.” Videre fremgår det af forarbejderne (lovforslag nr. 143 af 10. januar 2001, punkt 4.2.2.) om baggrunden for denne bestemmelse: ”Bestemmelsen skal ses i lyset af, at det efter offererstatningsloven som udgangspunkt fortsat er skadevolderen selv, der skal betale erstatning til skadelidte, og at staten kan rejse regreskrav mod skadevolderen, når staten har udbetalt erstatning. Politiets efterforskning er nødvendig for at konstatere, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, og en hurtig politianmeldelse er i reglen en forudsætning for, at politiets efterforskning kan føre til opklaring af sagen og retsforfølgning af skadevolderen. Erfaringen viser, at jo hurtigere en forbrydelse anmeldes til politiet, jo større sandsynlighed er der for, at politiet pågriber gerningsmanden eller finder vidner, hvis forklaringer kan føre til pågribelse af gerningsmanden.”

Der kan dispenseres fra betingelsen om rettidig politianmeldelse, hvis forholdene taler for det, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2. Hvorvidt der er anledning til at dispensere fra bestemmelsen afhænger af en konkret vurdering i den enkelte sag. Tidligere har Erstatningsnævnet ofte dispenseret fra kravet om politianmeldelse i sager om overfald mod plejepersonale mv., fordi det blev lagt til grund, at det var sandsynligt, at der i den enkelte sag konkret forelå pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn bag beslutningen om ikke at politianmelde. Erstatningsnævnet justerede i løbet af 2014 sin praksis i sager, hvor plejepersonale mv. kom til skade i arbejdstiden. I anledning af den reviderede praksis oplyste Erstatningsnævnet følgende i et notat på Erstatningsnævnets hjemmeside: *”Det bemærkes i øvrigt for god ordens skyld, at nævnet fortsat påtænker at dispensere fra anmeldelseskravet i sager, hvor tilskadekomsten ligger forud for offentliggørelsen af Erstatningsnævnets årsberetning for 2014 (den 30-06-2015), hvis det godtgøres, at nævnets hidtidige praksis i disse sager er årsagen til en sen eller manglende politianmeldelse i den konkrete sag.”*

Erstatningsnævnet har justeret sin praksis, således at praksis er kommet i bedre overensstemmelse med offererstatningsloven og forarbejderne til loven, hvorefter der som udgangspunkt skal ske rettidig politianmeldelse, og hvorefter der kun kan dispenseres herfra, hvis der i det enkelte, konkrete tilfælde foreligger særlige omstændigheder, der taler herfor. Erstatningsnævnet er ikke afskåret fra at foretage en sådan justering af praksis. Erstatningsnævnet oplyste i forbindelse med udmeldingen om praksisjusteringen, at nævnet fortsat ville foretage samme dispensation som hidtil, hvis det konkret kunne godtgøres, at nævnets hidtidige praksis var årsagen til en sen eller manglende politianmeldelse i den konkrete sag.

Det er ikke under sagen fremført eller dokumenteret, at Erstatningsnævnets tidligere praksis var årsagen til, at der ikke skete rettidig politianmeldelse. Tværtimod understøtter sagsforløbet og det forhold, at A fandt særlig anledning til at gøre sin arbejdsgiver opmærksom på, at han ønskede en politianmeldelse, samt det forhold, at det af politianmeldelsen fremgår, at denne udelukkende er indgivet med henblik på A mulige erstatning, at A var klar over, at politianmeldelse var en forudsætning for erstatning efter offererstatningsloven. Det kan derfor lægges til grund, at Erstatningsnævnets praksis for at meddele dispensation efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, forud for den praksisændring, der blev offentliggjort i nævnets årsberetning for 2014, ikke har været årsag til eller i øvrigt haft betydning for, at der ikke skete rettidig politianmeldelse. Der er dermed ikke grundlag for at dispensere fra kravet om politianmeldelse under henvisning til Erstatningsnævnets praksis forud for justeringen.

Erstatningsnævnet har endvidere gjort gældende, at der ikke foreligger pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn bag, at der ikke skete rettidig politianmeldelse. Erstatningsnævnet har foretaget en konkret vurdering af, hvorvidt der i A tilfælde var faktiske omstændigheder, der kunne begrunde dispensation i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2. Erstatningsnævnet har skønnet, at dette ikke er tilfældet. A har ikke godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte denne vurdering.

Overfaldet på A blev politianmeldt for sent i forhold til kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, og der foreligger ingen dokumentation for, at den sene politianmeldelse var begrundet i pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn. Der er herunder ikke belæg for et synspunkt om, at der skulle foreligge pædagogiske og/eller behandlingsmæssige grunde til, at man fra arbejdsgivers side ikke ønskede at foretage politianmeldelse. Det er således udtryk for en selvmodsigelse, at der skulle være pædagogiske grunde til ikke at politianmelde, når arbejdsgiveren rent faktisk politianmeldte, men blot ikke rettidigt. Der er herefter i det hele ikke anledning til antage, at pædagogiske og/eller behandlingsmæssige var årsagen til, at der ikke skete rettidig politianmeldelse.

Det bestrides ikke, at A umiddelbart i forbindelse med overfaldet over for sin arbejdsgiver udtrykte, at han ønskede forholdet politianmeldt. Der gælder imidlertid ikke i almindelighed en pligt til for arbejdsgivere at foretage politianmel-

delse med henblik på at sikre, at medarbejdere opfylder betingelserne i offererstatningsloven for at opnå erstatning. A havde dermed ikke grundlag for – alene på baggrund af anmodningen om politianmeldelse - at forvente, at arbejdsgiveren ville sørge for, at der skete politianmeldelse inden for den frist, der er fastsat i medfør af offererstatningsloven.

I denne sag må det derimod konstateres, at der var fastsat en særlig procedure for politianmeldelse, der erkendeligt gjorde det vanskeligt at overholde den frist, der var gældende for A i forhold til offererstatningslovens § 10, stk. 1, hvis politianmeldelse alene blev overladt til arbejdsgiver. Det kan tilmed konstateres, at det som et principielt forhold udtrykkeligt var bestemt, at ”Enhver, herunder skadelidte, har ret til at foretage politianmeldelse”, jf. de for arbejdspladsen dagældende retningslinjer. Politianmeldelse kunne altså ikke kun ske som forudsat i arbejdsstedets retningslinjer. A kunne derimod til enhver tid selv foretage politianmeldelse uden derved at komme i konflikt med de af arbejdsgiveren udstukne retningslinjer.

Efter bevisførelsen må det endvidere konstateres, at årsagen til, at der ikke skete rettidig politianmeldelse, var en kombination af A arbejdsgivers forhold og en manglende opfølgning på anmodningen om politianmeldelse fra A side. A kunne ubestridt selv have foretaget rettidig politianmeldelse. Dette understøttes i øvrigt af det forhold, at A selv kunne tage på skadestuen og forlod skadestuen samme dag, samt at arbejdsgiveren ikke har oplyst, at en politianmeldelse fra A side ville stride mod hans ansættelsesretlige forpligtelser. A kunne også have fulgt op på, om der rettidigt var sket politianmeldelse, og i benægtende fald kunne han selv sørge for rettidig politianmeldelse. Dette gjorde han dog heller ikke.

Det skal i den sammenhæng fremhæves, at bemærkningerne i forarbejderne til offererstatningsloven, hvorefter der kan være grundlag for at dispensere, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side, naturligt skal forstås på den måde, at dette ikke er tilstrækkeligt, idet en forudsætning må være, at skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen rettidigt ville blive anmeldt fra anden side. Der forelå ikke for Erstatningsnævnet dokumentation for, at A med rimelighed kunne gå ud fra, at overfaldet rettidigt ville bli-

ve politianmeldt fra arbejdsgiverens side. Erstatningsnævnet har på den baggrund med rette vurderet, at der ikke i A sag forelå særlige forhold, der kunne medføre, at der var anledning til at dispensere fra reglen i offererstatningslovens § 10, stk.1.

Erstatningsnævnet har vedrørende afgørelsesgrundlaget og nye oplysninger fremkommet under retssagen gjort gældende, at der ikke er grundlag for at anfægte Erstatningsnævnets oplysning af sagen. Selvom Erstatningsnævnet oplyser sagen, gælder der tillige en oplysningspligt for ansøgeren, jf. offererstatningsloven § 14. I denne sag skulle Erstatningsnævnet forholde sig til, om der var anledning til at dispensere fra lovens almindelige udgangspunkt i A tilfælde. Erstatningsnævnet har i den sammenhæng indhentet oplysninger fra A selv og fra hans arbejdsgiver. Erstatningsnævnet er i den forbindelse ikke blevet bibragt oplysninger om, at A på noget tidspunkt af sin arbejdsgiver har fået oplyst, at der var sket/ville ske politianmeldelse inden for den lovbestemte frist i offererstatningsloven § 10, stk. 1. Nærmest til at fremkomme med sådanne oplysninger er i sagens natur A selv og dernæst hans arbejdsgiver.

Erstatningsnævnet fastholder, at det som noget nyt under hovedforhandlingen blev fremført, at A af sin arbejdsgiver skulle have fået tilsagn om, at der ville ske/var sket politianmeldelse inden for 72 timer efter overfaldet. Oplysningen er ny og afviger fra A tidligere bemærkninger til sagen, jf. bl.a. A egne bemærkninger i mailkorrespondance fremsendt til Erstatningsnævnet den 12. februar 2015. Det bestrides i den sammenhæng som ukorrekt, at det implicit af arbejdsgiverens beskrivelse fremgår, at A havde anmodet om politianmeldelse inden for 72 timer. Dette er der ikke støtte for. Arbejdsgiverens beskrivelse skal derimod ses i det lys, at det er en besvarelse på Erstatningsnævnets forespørgsel, der netop bad om en forklaring på, hvorfor der ikke var sket politianmeldelse inden for 72 timer, jf. Erstatningsnævnets brev af 13. november 2014. Det er heller ikke efterfølgende bekræftet af arbejdsgiveren, at A på noget tidspunkt har fået meddelelse om eller lovning på, at forholdet var/ville blive politianmeldt inden for fristen på 72 timer.

Det er i øvrigt Erstatningsnævnets opfattelse, at landsretten bør afvise forholdet som betydningsbærende. Forholdet kan ikke danne grundlag for, at Erstatningsnævnet

dømmes i denne sag, idet forholdet ikke blev dokumenteret i forbindelse med Erstatningsnævnets behandling af A ansøgning om erstatning, jf. også U.1996.1314 H og U.2015.2395 Ø. Der er ikke tale om, at Erstatningsnævnet mangelfuldt har undladt at forholde sig til en oplysning ved den oprindelige afgørelse. Der er derimod tale om, at A har undladt at fremkomme med de nødvendige oplysninger til brug for Erstatningsnævnets behandling af sagen. Dette kan alene komme A til last og kan ikke begrunde en tilsidesættelse af Erstatningsnævnets afgørelse. På baggrund af ovenstående forhold - og efter det fremførte for byretten - bør byrettens dom ændres således, at Erstatningsnævnet frifindes. På det foreliggende grundlag er det endvidere Erstatningsnævnets opfattelse, at A efterfølgende forklaring ikke kan lægges til grund – men må anses for en efterrationalisering.

Måtte landsretten finde grundlag for at lægge de nye oplysninger til grund samt finde anledning til at fastslå, at Erstatningsnævnet burde have lagt disse oplysninger til grund ved sagens afgørelse, må sagen hjemvises til fornyet behandling med henblik på en stillingtagen til, om oplysningerne kan give grundlag for en dispensation i medfør af offererstatningslovens § 10, stk. 2.

Erstatningsnævnet har vedrørende sagsomkostninger gjort gældende, at sagens værdi i henhold til A oplysninger i stævningen for byretten opgøres til ca. 200.000 kr. Erstatningsnævnet skal også tilkendes omkostninger, såfremt byrettens dom stadfæstes, idet A i så fald ikke har fået medhold i sin påstand, og idet en eventuel hjemvisning alene beror på, at A under retssagen er fremkommet med helt nye oplysninger, som Erstatningsnævnet ikke havde haft anledning til, endsige mulighed for, at inddrage under sagens behandling. Disse nye oplysninger kan heller ikke inddrages under retssagens behandling, jf. U.1996.131 H. Hvorvidt en fornyet behandling vil føre til et ændret resultat er uvist, men årsagen til, at der er behov for en fornyet behandling, og at sagen ikke har kunnet afgøres af retten, er alene betinget af A forhold.

Retsgrundlag

I betænkning nr. 751 fra 1975 om Erstatning fra staten til ofre for forbrydelser blev der foretaget en undersøgelse af mulighederne for at gennemføre en ordning, hvorefter det offentlige udreder erstatning til ofre for forbrydelser med ret til at gøre regres over for gerningsmanden med henblik på eventuel fremsættelse af lovforslag herom. Betænkningen indeholdt et udkast til lov om erstatning til ofre for forbrydelse med følgende bestemmelse om politianmeldelse:

”§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan erstatning dog ydes, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt.”

Af bemærkningerne til lovudkastets § 10 fremgår blandt andet:

”Erstatning vil i almindelighed være betinget af, at forbrydelsen uden unødigt ophold anmeldes til politiet. Behandlingen af ansøgningen om erstatning vil blive væsentlig lettere, når politiets efterforskning kan bruges som grundlag. Et krav om politianmeldelse kan formentlig også medvirke til at hindre misbrug af ordningen.

Efter *stk. 2* kan kravet om anmeldelse i særlige tilfælde fraviges. Der kan f. eks. tænkes tilfælde, hvor skadelidte med føje, men fejlagtigt, tror, at han ikke har lidt noget tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. I så fald må fristen efter *stk. 1* regnes fra det tidspunkt, skadelidte bliver klar over sin fejltagelse. Kravet kan også tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side. Endelig kan der peges på tilfælde, hvor gerningsmanden og ofret står hinanden nær, og hvor det derfor kan virke urimeligt at kræve politianmeldelse.”

I lovforslag af 15. januar 1976 var § 10, der blev vedtaget uændret, udformet således:

”§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan erstatning dog ydes, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt.”

Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår blandt andet:

”Det er som hovedregel en forudsætning for tilkendelse af erstatning, at forbrydelsen er anmeldt til politiet. Erstatning vil også kunne ydes i tilfælde, hvor gerningsmanden er ukendt, er under 15 år eller er utilregnelig.”

Af de specielle bemærkninger til lovforslaget fremgår:

”Til § 10, stk. 1.

Det må forventes, at det nævn, der skal administrere erstatningsordningen, i vidt omfang bygger sin afgørelse på domstolenes afgørelse af erstatningsspørgsmålet under straffesagen mod skadevolderen. Dette er den mest rationelle ordning, og herfor taler også de betragtninger, der er anført i de almindelige bemærkninger under punkt 4 d), for at henlægge administrationen af erstatningsordningen til domstolene. Der foreslås derfor indsat en bestemmelse om, at det som hovedregel er en betingelse for at få erstatning, at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen fremsætter sit erstatningskrav.”

Ved skrivelse af 22. januar 1985 besvarede Erstatningsnævnet en henvendelse fra Socialpædagogernes Landsforbund vedrørende betingelserne for at opnå erstatning blandt andet således:

”I skrivelse af 29. november 1984 har Socialpædagogernes Landsforbund rettet henvendelse til nævnet vedrørende tilfælde, hvor forbundets medlemmer under arbejde på institutioner udsættes for overlast fra klientellets side.

...

Efter at spørgsmålet har været behandlet af nævnet skal man meddele følgende:

Erstatning efter lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er i medfør af lovens § 10, stk. 1 betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

I motiverne (betænkning nr. 751/1975 pag. 37) til nævnte lovbestemmelse hedder det: ”Erstatning vil i almindelighed være betinget af, at forbrydelsen uden unødigt ophold anmeldes til politiet. Behandlingen af ansøgningen om erstatning vil blive væsentligt lettere, når politiets efterforskning kan bruges som grundlag. Et krav om politianmeldelse kan formentlig også medvirke til at hindre misbrug af ordningen.

Efter stk. 2 kan kravet om anmeldelse i særlige tilfælde fraviges. Der kan f. eks. tænkes tilfælde, hvor skadelidte med føje, men fejlagtigt, tror, at han ikke har lidt noget tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. I så fald må fristen efter stk. 1 regnes fra det tidspunkt, skadelidte bliver klar over sin fejltagelse. Kravet kan også tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side. Endelig kan peges på tilfælde, hvor gerningsmanden og ofret står hinanden nær, og hvor det derfor kan virke urimeligt at kræve politianmeldelse...”

Som det fremgår af de gengivne motivudtalelser, er det kun undtagelsesvis, at anmeldelse til politiet kan undlades, hvis erstatning efter loven ønskes. Udover det i motiverne anførte skal tilføjes, at loven alene giver adgang til erstatning hos det offentlige, såfremt det kan antages, at skaden er forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven. Dette betyder, at der, gennem en politiundersøgelse og eventuelt en straffesag ved domstolene, skal skaffes klarhed over samtlige omstændigheder ved en konkret hændelse, således at det vurderes, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, eller der f.eks. alene er tale om uagtsom skadeforvoldelse, der vel kan udløse civilretligt erstatningsansvar for skadevolderen, men ikke et strafferetligt ansvar.”

Betænkning nr. 1383 fra 2000 om revision af erstatningsansvarsloven m.v. indeholdt dels et lovudkast fra et flertal på 6 medlemmer, dels et lovudkast fra et mindretal på 1 medlem. Flertallets lovudkast indeholdt følgende forslag til ændring af offererstatningslovens § 10, stk. 2:

”Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.”

I betænkningen (side 298-301) citeres uddrag af notat af 7. maj 1999 afgivet af Erstatningsnævnet, hvoraf fremgår blandt andet:

”Med hensyn til offererstatningslovens § 10 udtaler nævnet bl.a. følgende:

...

En ændring af kravet om anmeldelse til politiet uden unødigt ophold vil derfor utvivlsomt befrygtes at kunne føre til nogle afgrænsningsproblemer og indebære, at staten kommer til at betale erstatning i tilfælde, hvor der rent faktisk ikke er tale om en overtrædelse af straffeloven, og som i dag bliver opfanget af reglen i § 10 og nævnets praksis hermed.

...

Undertiden ses der imidlertid i nævnets praksis bort fra, at anmeldelse er indgivet senere end 24 timer efter gerningstidspunktet. Hvis det på grund af skadelidtes tilstand har været umuligt for ofret at indgive politianmeldelse, regnes fristen således først fra det tidspunkt, hvor det var muligt for ofret at indgive politianmeldelsen, eventuelt telefonisk. Det forhold, at ofret er indlagt på sygehus er i sig selv ingen hindring for indgivelse af politianmeldelse. Derimod kan bevidstløshed og anden alvorlig tilskadekomst forhindre ofret i at indgive politianmeldelse straks.

...

Den sene politianmeldelse vil heller ikke få betydning, hvis der rejses tiltale i sagen, således at det ved dom over skadevolder konstateres, at der foreligger en straffelovsovertrædelse.

Tilsvarende gælder andre tilfælde, hvor skadevolderen er kendt, men hvor der ikke er blevet rejst tiltale, f. eks. fordi skadevolder er omfattet af straffelovens § 16 og allerede er underlagt den sanktion, som vil blive det sandsynlige resultat af endnu en dom. Det gælder også, hvis tiltale frafaldes i medfør af straffelovens § 89, eller hvis tiltale frafaldes i medfør af bekendtgørelse nr. 784 af 21. september 1992 om politimestrenes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.

...

Som nævnt ovenfor kan der efter § 10, stk. 2, i særlige tilfælde ydes erstatning, selv om politianmeldelse ikke er indgivet uden unødigt ophold.

...

Kravet om anmeldelse kan ifølge forarbejderne også tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra den anden side.

...

Udover de tilfælde, der er nævnt i forarbejderne, har nævnet i en række nyere afgørelser – uanset den sene anmeldelse – efter en konkret vurdering anset forholdet for omfattet af loven, hvor der ikke har været berettiget tvivl om, at der var tale om en lovovertrædelse af straffeloven, og hvor en tidligere anmeldelse må antages ikke at have gjort nogen forskel på politiets mulighed for at opklare sagen.

...

Det kan endelig nævnes, at nævnet i en bestemt type sager som udgangspunkt ser bort fra manglende politianmeldelse, nemlig i de såkaldt ”pædagog-sager”. Ansatte på sociale institutioner udsættes til tider for vold fra klienternes side. I sådanne tilfælde, hvor der dog ikke er tale om vold, der medfører alvorligere skader, undlader man ofte at indgive politianmeldelse af pædagogiske og behandlingsmæssige grunde.

Spørgsmålet om de særlige forhold, der gør sig gældende i forbindelse med patientvold mod pædagoger, blev drøftet i forbindelse med en ændring af lov om erstatning til ofre for forbrydelser i 1985 (gennemførelse af retskrav på erstatning, jf. Folketingstidende 1984-85, Tillæg A, sp. 1419 ff.).

Under lovforslagets behandling gav Retsudvalget udtryk for, at ”erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnte til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse”, jf. herved Folketingstidende 1984-85, Tillæg B, sp. 1355.

Nævnet anerkender således – efter en konkret vurdering af om straffelovsovertrædelse kan anses for godtgjort – sådanne sager som omfattet af loven. Det er dog en betingelse, at nævnet fra den pågældende institution modtager en rimelig udførlig redegørelse om episoden samt en konkret begrundelse for, hvorfor anmeldelse ikke er foretaget, herunder eventuel dokumentation for at skadevolder er utilregnelig.”

Ved lovforslag nr. 143 af 10. januar 2001 om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. blev der fremsat forslag om ændring af § 10, stk. 2, som foreslået af flertallet i betænkning nr. 1383 fra 2000. Forslaget blev vedtaget i uændret form ved lov nr. 463 af 7. juni 2001. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår vedrørende § 10, stk. 2, blandt andet:

”4.2.2. Krav om politianmeldelse uden unødigt ophold

...

Erstatningsnævnet anser i praksis normalt en politianmeldelse inden 24 timer efter gerningstidspunktet for at være sket ”uden unødigt ophold”. I nogle tilfælde ses der imidlertid bort fra denne frist. Hvis det på grund af ofrets tilstand har været umuligt at indgive politianmeldelse, regnes fristen således først fra det tidspunkt, hvor det var muligt for ofret at indgive politianmeldelse,

eventuelt telefonisk. Det anses ikke i sig selv for at hindre ofret i at indgive politianmeldelse, at den pågældende er indlagt på sygehus, men bevidstløshed og anden alvorlig tilskadekomst kan forhindre ofret i straks at anmelde forbrydelsen.

Der ses bl.a. også bort fra, at politianmeldelse er sket sent, hvis der rejses tiltale, og det ved en dom over skadevolderen fastslås, at der foreligger en straffelovsovertrædelse. Det samme gælder i andre tilfælde, hvor skadevolderen er kendt, men hvor der ikke rejses tiltale, f. eks. på grund af tiltalefrafald.

Endvidere ses der bort fra, at politianmeldelse ikke er sket uden unødigt ophold, hvis f.eks. skadelidte med rimelighed gik ud fra, at andre ville anmelde forbrydelsen, eller hvis ofret og gerningsmanden står hinanden nær, således at det vil virke urimeligt at kræve politianmeldelse.

Erstatningsnævnet har endvidere oplyst over for arbejdsgruppen (betænkningen side 301), at man i en række nyere afgørelser efter en konkret vurdering har anerkendt krav uanset en sen anmeldelse, hvis der ikke har været berettiget tvivl om, at der var tale om en overtrædelse af straffeloven, og hvis en hurtigere anmeldelse må antages ikke at ville have gjort nogen forskel for så vidt angår politiets muligheder for at opklare sagen.

Arbejdsgruppen finder, at der må lægges betydelig vægt på de hensyn, der ligger bag kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold, men at en for streng håndhævelse af reglen kunne opfattes som urimelig. Arbejdsgruppen foreslår, at formuleringen af dispensationsbestemmelsen i § 10, stk. 2, ”blødes op”, således at der bliver mulighed for at fravige kravet ud fra en lidt friere vurdering end efter den gældende bestemmelse.

Der henvises til betænkningen side 95 f.

I lyset af, at afslag på erstatning fra staten ofte vil være særdeles indgribende for ofret, er Justitsministeriet enig i, at kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold bør kunne fraviges ud fra en lidt friere konkret vurdering af forholdene i den enkelte sag. Det foreslås således i overensstemmelse med arbejdsgruppens lovudkast, at fravigelse kan ske ”hvis forholdene taler for det”. Det er fortsat en betingelse for at fravige hovedreglen, at der er konkrete omstændigheder i den enkelte sag, som taler for det.”

Ved lov nr. 412 af 9. maj 2011 fik § 10, stk. 1, sin nuværende affattelse, hvorefter:

”Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.”

Erstatningsnævnet justerede i 2014 sin praksis i sager om plejepersonales tilskadekomst i arbejdstiden. Af nævnets årsberetning for 2014 fremgår blandt andet:

”7.2.2 Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi f.eks. en patient eller en elev opfører sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sådan sag, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefracfald eller tiltalegrundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der som forudsat i offererstatningslovens § 1 har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnet naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I praksis foretages der imidlertid ofte ikke politianmeldelse i sådanne sager, ligesom ansøgningen om erstatning ofte først indsendes til Erstatningsnævnet lang tid efter, at hændelsen har fundet sted.

Erstatningsnævnet vil i så fald ved modtagelsen af en ansøgning om erstatning indledningsvis (i relevant omfang) indhente en udtalelse fra institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den pågældende hændelse, og om hvorfor hændelsen ikke er politianmeldt.

Nævnet vil herefter først og fremmest tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) anmeldelse til politiet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, og dernæst – hvis der er grundlag for at dispensere – tage stilling til, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven i medfør af lovens § 1, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personska- de som følge af en straffelovsovertrædelse.

7.2.2.1. Vedrørende kravet om politianmeldelse kan Erstatningsnævnet oplyse, at nævnet tidligere har haft en forholdsvis lempelig praksis i relation til dispensation fra anmeldelseskravet i sager, hvor plejepersonale mv. kommer til skade i arbejdstiden. For en nærmere beskrivelse af denne praksis kan nævnet blandt andet henvise til nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.2.2, hvor et uddrag af nævnets bidrag til brug for justitsministerens besvarelse af 15-02-2013 af spørgsmål nr. 507 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del, 2012-13) er gengivet.

Nævnet har imidlertid i 2014 revideret sin praksis, således at nævnets praksis nu er i bedre overensstemmelse med både ordlyden af offererstatningslovens § 10, stk. 1, om (rettidig) politianmeldelse og med en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i en betænkning afgivet i forbindelse med ændringen af offererstatningsloven i 1985. Det hedder i henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Praksisændringen indebærer, at nævnet i dag dispenserer fra anmeldelseskravet, hvis forholdene konkret taler for det – enten i lyset af konkrete, individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, eller i lyset af den praksis, som også gælder i nævnets øvrige sager, jf. f.eks. årsberetningens pkt.

7.5.1. Det kunne eksempelvis være, hvis offeret på grund af den begåede forbrydelse har været i en tilstand, der kan minde om chok, besvimelse eller koma, eller det grundet hospitalsindlæggelse ikke har været muligt, herunder telefonisk, at anmelde forholdet rettidigt til politiet.

Det er dermed ikke (længere) i sig selv tilstrækkeligt til at dispensere, at ansøgeren er en sygeplejerske, pædagog, skolelærer eller anden ansat med særlig omsorgsfunktion mv., der er kommet til skade i arbejdstiden, ved at f.eks. en patient eller en elev har opført sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt.

Hvis en ansat inden for pleje-, behandlings- eller undervisningssektoren mener sig udsat for en straffelovsovertrædelse begået af f.eks. en patient eller en elev, har den ansatte adgang – og anledning – til selv at indgive politianmeldelse. Har den skadelidte ansøger ikke ønsket at indgive politianmeldelse, direkte modsat sig politianmeldelse eller i øvrigt ikke villet medvirke til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til offererstatningslovens § 10. Tilsvarende gælder, hvis der ikke foreligger pædagogiske eller behandlingsmæssige grunde til at undlade politianmeldelse.

Det er ikke en selvstændig dispensationsgrund, at den manglende eller sene anmeldelse skyldes, at ansøgeren eller institutionen ikke fandt det sandsynligt, at en anmeldelse ville føre til en strafferetlig sanktion, hvad enten denne vurdering skyldes, at skadevolder allerede er undergivet en strafferetlig foranstaltning, eller at skadevolder ikke ville kunne straffes som følge af alder, mental udvikling el.lign. Det er heller ikke tilstrækkeligt, at der ikke er kutyme for politianmeldelse på institutionen.”

Af Erstatningsnævnets hjemmeside www.erstatningsnaevnet.dk fremgik den 1. september 2015 om praksisændringen blandt andet:

”Nævnets praksis vedrørende politianmeldelse i sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden

...

Retsgrundlaget

...

Nævnets praksis

Nævnet har siden da fulgt – og følger fortsat – henstillingen fra Folketingets Retsudvalg ved behandling af sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden. Nævnet inddrager således også i dag i sagsbehandlingen, om der i forbindelse med manglende (rettidig) politianmeldelse er pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, der taler herfor.

Nævnet er imidlertid med tiden blevet opmærksom på, at den manglende politianmeldelse i sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden i en del tilfælde ikke skyldes pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn. Baggrunden for den manglende (rettidige) politianmeldelse kan i stedet f.eks. være, at den ansatte ikke ønskede forholdet anmeldt, at den ansatte eller arbejdspladsen kun anså tilskadekomsten for en arbejdsskade eller ikke betragtede det som sandsynligt, at den pågældende beboer, elev mv. ville blive straffet. I nogle tilfælde er der blot ikke kutyme for anmeldelse på arbejdspladsen.

Med henblik på til stadighed at træffe afgørelser i så nær overensstemmelse som muligt med lovgivningsmagtens intentioner, som disse er kommet til udtryk i udformningen af offererstatningslovens § 10, stk. 1, om (rettidig) politi-

anmeldelse og henstillingen fra Folketingets Retsudvalg, søger Erstatningsnævnet imidlertid nu som anført i nævnets årsberetning for 2014 i de enkelte sager oplyst, om der rent faktisk – som forudsat af Folketingets Retsudvalg – konkret har gjort sig pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn gældende, der taler imod (rettidig) politianmeldelse.

Hvor det konkret er tilfældet, dispenserer nævnet – som hidtil – fra anmeldelseskravet. Hvor det ikke er tilfældet, finder nævnet derimod ikke grundlag for – eller hjemmel til – at dispensere fra anmeldelseskravet i § 10, stk. 1. Nævnet anser det således ikke (længere) i sig selv som tilstrækkelig dokumentation for, at de af Retsudvalget omtalte hensyn gør sig gældende, at ansøgeren er f.eks. en pædagog, der er kommet til skade i arbejdstiden.

Det bemærkes i øvrigt for god ordens skyld, at nævnet fortsat påtænker at dispensere fra anmeldelseskravet i sager, hvor tilskadekomsten ligger forud for offentliggørelsen af Erstatningsnævnets årsberetning for 2014 (den 30-06-2015), hvis det godtgøres, at nævnets hidtidige praksis i disse sager er årsagen til en sen eller manglende politianmeldelse i den konkrete sag.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Efter bevisførelsen må det lægges til grund, at A sammen med en sikkerheds-repræsentant på arbejdspladsen den 9. januar 2012 udførligt nedskrev hændelsesforløbet vedrørende overfaldet, og at denne beskrivelse blev anvendt i forbindelse med sikkerheds-repræsentantens anmeldelse til Arbejdsskadestyrelsen den 18. januar 2012 af forholdet som en arbejdsulykke. I politirapport af 23. januar 2012 vedrørende anmeldelsen af forholdet til politiet er der vedrørende hændelsesforløbet henvist til den vedlagte anmeldelse om arbejdsulykke.

Af beskrivelsen af hændelsesforløbet fremgår:

”Patient kommer pludselig ind på kontoret og overfalder skadelidte (SK) ved at tage fat i SK’s T-shirt og trækker SK ud på gangen og skubber voldsomt SK ned ad gangen og henimod køkkenet.

SK prøver at tale patienten til ro, men uden held.

Patienten bliver tiltagende voldsom og prøver at rive t-shirten af SK.

Patienten er så voldsom at inden SK får kaldt alarm for hjælp er det lykkedes patienten at rive både SK’s t-shirt og trøje i stykker.

Da tililende kollegaer når frem, har patienten fået fat omkring SK’s hals med kvælertag.

Det lykkedes at få patienten til at give slip, da der kommer mere personale, som afleder patienten. Skader på huden omkring halsen i form af hudafskrabning og ridser. Ømhed i nakke og skulder. Kontakt til skadestuen for udredning af nakkeømhed. Her observeres skadelidte i 16-18 timer. Næste dag kontaktes egen læge, idet skadelidte stadig har smerter i nakken og i hovedet. Skadelidte indlægges på sygehus til røntgen og scanning for yderligere udredning af smerter i nakken og hovedpine. Efter episoden havde skadelidte en samtale med af-

delingens læge. Der er taget kontakt til politiet for anmeldelse af voldsituationen.

Årsagskategori Fysisk vold og psykisk vold”

Det fremgår i øvrigt af sagen, at der ikke på noget tidspunkt har været tvivl om overfaldsmandens identitet.

Landsretten lægger herefter til grund, at der den 9. januar 2012 forelå et særdeles fyldestgørende grundlag for at foretage en politianmeldelse.

B , som A havde en samtale med den 9. januar 2012 efter overfaldet, har forklaret, at det fra den 9. januar 2012 eller i hvert fald fra dagen efter var klart, at der skulle ske politianmeldelse, og at det var ham, der skulle sørge herfor.

A har forklaret, at han både den 9. januar 2012 og under genindlæggelsen talte med B om, at der skulle politianmeldes, og at det var institutionen, der skulle sørge herfor.

Endelig fremgår det af mail af 15. december 2014 fra arbejdsmiljøkonsulent F , at ”det er korrekt, at han bad om at der skete politianmeldelse. En af betingelserne herfor er imidlertid at hændelsesforløbet er udførligt beskrevet, og da skaderamte ikke var til stede i afdelingen, har det været vanskeligt at overholde fristen på 72 timer.”

Under disse omstændigheder finder landsretten, at A den 9. januar 2012 og inden for 72-timersfristen i lov om erstatning til ofre for forbrydelser § 10, stk. 1, har haft en berettiget forventning om, at ledelsen på arbejdspladsen foretog politianmeldelse af overfaldet i overensstemmelse med gældende regler herom, herunder fristreglerne i lov om erstatning for ofre for forbrydelser.

Landsretten bemærker, at den aftalte fremgangsmåde, hvorefter ledelsen skulle foretage politianmeldelse af forholdet, er i overensstemmelse med de på overfaldstidspunktet gældende ”Retningslinjer for Forebyggelse og håndtering af konflikter” i Region , hvorefter vold over for ansatte i psykiatrien skal anmeldes til politiet, når enten skadelidte, arbejdsmiljøgruppen eller ledelsen i den afdeling/afsnit/team, hvor volden udøves, anser den for anmeldeberettiget. Arbejdsmiljøgruppen i det afsnit, hvor skaden er sket, sørger for

at der udarbejdes en beskrivelse af hændelsen, der sendes til distrikts-/afdelingsledelsen, der anmelder til politiet.

Spørgsmålet er herefter, om ovennævnte forhold bør indebære, at der i medfør af lov om erstatning til ofre for forbrydelser § 10, stk. 2, dispenseres fra kravet om politianmeldelse inden 72 timer.

I betænkning nr. 751 fra 1975 er i bemærkningerne til den af udvalget foreslåede affattelse af reglen om dispensation fra kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold anført blandt andet, at kravet kan tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side. Dette er gentaget af Erstatningsnævnet i en skrivelse af 22. januar 1985 til Socialpædagogernes Landsforbund i anledning af forbundets henvendelse vedrørende betingelserne for at være erstatningsberettiget. Endvidere fremgår det af de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. 143 af 10. januar 2001 vedrørende ændring af § 10, stk. 2, der ligger til grund for affattelsen af bestemmelsen ved lov nr. 463 af 7. juni 2001, at der endvidere ses bort fra, at politianmeldelse ikke er sket uden unødigt ophold, hvis f.eks. skadelidt med rimelighed gik ud fra, at andre ville anmelde forbrydelsen.

Erstatningsnævnets ændring af sin praksis i 2014 ses ifølge nævnets årsberetning for 2014 og nævnets hjemmeside alene at vedrøre skærpede krav til dokumentation for, at årsagen til manglende politianmeldelse konkret har været pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn.

Erstatningsnævnets afgørelse af 27. marts 2015 om ikke at dispensere fra kravet om politianmeldelse inden for 72 timer er i det væsentlige begrundet med, at der ikke er oplyst om konkrete, individuelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolder eller episoden, som skulle tale imod en rettidig politianmeldelse. Det er endvidere anført, at det er uden betydning, at A bad arbejdsgiveren om at politianmelde hændelsen, og at det var arbejdsgiveren og ikke A, der anmeldte forholdet for sent, idet A i den henseende identificeres med arbejdsgiveren.

Erstatningsnævnet har således lagt til grund, at A anmodede sin arbejdsgiver om at politianmelde forholdet, og at det beroede på arbejdsgiveren, at forholdet blev anmeldt for sent.

Landsretten finder, at ovennævnte begrundelse er i modstrid med de ovenfor anførte forarbejder til loven, hvorefter kravet om rettidig politianmeldelse kan tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side. Det er ikke gjort gældende, at Erstatningsnævnet skulle have ført en anden praksis end angivet i forarbejderne.

Under disse omstændigheder tages A påstand til følge.

Erstatningsnævnet skal betale sagsomkostninger for begge retter til Socialpædagogernes Landsforbund som mandatar for A med i alt 98.000 kr. Beløbet omfatter 8.000 kr. til retsafgifter og 90.000 kr. til udgifter til advokatbistand inkl. moms. Ved fastsættelsen af beløbet til dækning af udgifterne til advokatbistand er der ud over sagens værdi taget hensyn til sagens omfang og varighed.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Erstatningsnævnet tilpligtes at anerkende, at der er grundlag for at dispensere for betingelsen i offererstatningsansvarslovens § 10 om politianmeldelse af den tilskadekomst, der overgik A den 9. januar 2012.

I sagsomkostninger for begge retter skal Erstatningsnævnet inden 14 dage betale 98.000 kr. til Socialpædagogernes Landsforbund.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 30-08-2017

Camilla Nielsen
kontorfuldmægtig

